

**Kohtuasi C-252/22**

**Eelotsusetaotluse kokkuvõtte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1**

**Saabumise kuupäev:**

8. aprill 2022

**Eelotsusetaotluse esitanud kohus:**

Curtea de Apel Târgu Mureș (Rumeenia)

**Eelotsusetaotluse kuupäev:**

16. veebruar 2022

**Kaebuse esitaja:**

Societatea Civilă Profesională de Avocați AB & CD

**Vastustajad:**

Consiliul Județean Suceava

Președintele Consiliului Județean Suceava

Agenția pentru Protecția mediului Bacău

Consiliul Local al Comunei Pojorâta

**Menetluses osales:**

QP

**Põhikohtuasja ese ja menetluse käik**

Edasikaebused, mille kaebaja Societatea Civilă Profesională de Avocați AB & CD (tsiviilõiguslikust kutseühendusest advokaadibüroo) ning vastustaja Consiliul Județean Suceava (Suceava piirkonna valitsus, Rumeenia) esitasid Tribunalul Cluji (Cluji esimese astme kohus, Rumeenia) tsiviilasjas tehtud otsuse peale kohtuasjas, mille ese oli kaebaja esitatud nõue – menetluses, kus oli ka teisi vastustajaid –, tühistada teatavad haldusaktid, millel rajanes ühe prügila ehitamine ja selle teisaldamine.

## Eelotsusetaotluse ese ja õiguslik alus

ELTL artikli 267 alusel esitatud taotlus tõlgendada ELL artikli 19 lõike 1 punkti 2, harta artiklit 47 ja Århusi konventsiooni artikli 9 lõikeid 3, 4 ja 5.

## Eelotsuse küsimused

1. Kas [põhiõiguste harta] artikli 47 [esimest lõiku] koostoimes [ELL artikli 19 [lõike 1 teise lõiguga] ning Århusis (Taani) 25. juunil 1998. aastal allkirjastatud keskkonnainfo kättesaadavuse ja keskkonnaasjade otsustamises üldsuse osalemise ning neis asjus kohtu poole pöördumise konventsiooni, mis kiideti Euroopa Ühenduse nimel heaks nõukogu 17. veebruari 2005. aasta otsusega 2005/370/EÜ, artikli 9 lõiget 3 tuleb tõlgendada nii, et „üldsuse“ mõistega on hõlmatud juriidiline kehand, nagu tsiviilõiguslikust kutseühendusest advokaadibüroo, kes ei väida, et oleks rikutud mõnd selle juriidilise kehandi õigust või spetsiifilist huvi, vaid pigem, et rikutud on füüsiliste isikute – selle kutseühenduse moodustavate advokaatide – õigusi ja huve, ning kas sellist kehandit saab samastada konventsiooni artikli 2 punkti 4 tähenduses füüsiliste isikute ühendusega, kes tegutseb organisatsioonis või „rühmas“?

2. Kui vastus esimesele küsimusele on jaatav, siis arvestades [nii] konventsiooni artikli 9 lõike 3 eesmärke kui ka liidu õigusest tulenevate õiguste tõhusa kohtuliku kaitse põhimõtet, siis kas konventsiooni artikli 9 lõiget 3 ning [harta] artikli 47 [esimest ja teist lõiku] koostoimes [ELL] artikli 19 [lõike 1 teise lõiguga], tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus riigisisene säte, mis seab niisuguse tsiviilõiguslikust kutseühendusest advokaadibüroo õiguse kohtusse pöörduda sõltuvusse tal oleva isikliku huvi tõendamisest või asjaolust, et kohtusse pöördumise eesmärk on kaitsta õiguslikku olukorda, mis on otse seotud eesmärgiga, mille teenimiseks sellises vormis „rühm“ – käesoleval juhul tsiviilõiguslikust kutseühendusest advokaadibüroo – loodi?

3. Kui vastus esimesele ja teisele küsimusele on jaatav või sõltumata neile kahele küsimusele antud vastusest, kas konventsiooni artikli 9 lõikeid 3, 4 [ja] 5 ning [harta] artikli 47 [esimest ja teist lõiku] koostoimes [ELL] artikli 19 [lõike 1 teise lõiguga], tuleb tõlgendada nii, et väljend, et „kohased ja tõhusad õiguskaitsevahendid“, sh kohtulahendi tegemine, ei või olla „takistavalt kallid“ eeldab eeskirju ja/või kriteeriume, mis piiraksid menetluses edutu poole kanda jäetavate kohtukulude suurust selles mõttes, et liikmesriigi kohus peab tagama, et takistavalt suurte kulude nõue on täidetud, võttes arvesse [nii] selle isiku õigusi, kes soovib kaitsta oma õigusi kui ka keskkonnakaitse üldist huvi?

## Viidatud liidu õigusnormid

ELL artikli 4 lõige 3 ja artikli 19 lõige 1, ELTL artikli 216 lõiked 1 ja 2

Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 47 esimene ja teine lõik ning artikkel 51.

Nõukogu 17. veebruari 2005. aasta otsus 2005/370/EÜ, keskkonnainfo kättesaadavuse, keskkonnaasjade otsustamises üldsuse osalemise ning neis asjus kohtu poole pöördumise konventsiooni sõlmimise kohta Euroopa Ühenduse nimel (Århusi konventsioon), põhjendused 5-8, artikkel 1, artikli 2 lõiked 4 ja 5, artikli 3 lõiked 4-6 ning artikli 9 lõiked 1-4.

### **Viidatud liikmesriigi õigusnormid**

*Rumeenia põhiseaduse* uuesti avaldatud teksti artikli 52 lõige 1, milles on sätestatud, et igaüks, kes leiab, et avaliku võimu kandja on rikkunud tema õigusi või legitiimseid huve haldusakti või –toiminguga või sellega, et ta ei ole taotlust seaduses ette nähtud tähtaja jooksul läbi vaadanud, on õigus taotleda, et tunnustataks tema viidatud õigust või legitiimset huvi, et tühistataks vastav akt või toiming ja hüvitataks kahju.

Tsiviilseadustiku (*Codul civil*) uuesti avaldatud teksti artikkel 37 (tsiviilõiguslik teovõime), artikkel 187 (juriidilise isiku põhitunnused), artikkel 188 (juriidilise isiku staatus), artikkel 189 (juriidiliste isikute kategooriad), artikkel 190 (tsiviilõiguslik juriidiline isik), artikkel 192 (kohaldatavad õigusnormid) ning artikkel 193 (juriidilise isiku õigusvõime tagajärjed).

Tsiviilkohtumenetluse seadustik (*Codul de procedură civilă*)

- artikkel 36 (kaebeõigus):

„Kaebeõigus tuleneb sellest, et kohtusse pöördunud pooled ja vaidlusaluse õigussuhte subjektid on samad. Küsimus sellest, kas väidetud õigused ja kohustused on olemas või mitte, on materiaalsoõiguslik.

- artikli 56 lõiked 1, 2 ja 3 (kohtumenetlusõigus- ja –teovõime):

„(1) Kohtu poole võivad pöörduda isikud, kel on olemas kodanikuõigused.

(2) Ühingud, äriühingud või muud kehandid, mis ei ole juriidilised isikud, saavad kohtu poole pöörduda, kui nad on asutatud kooskõlas seadusega.

(3) Kohtumenetlusõigus- ja –teovõime puudumise väite võib esitada menetluse mis tahes staadiumis. Menetlusedokumendid, mille on koostanud kohtumenetlusõigus- ja –teovõimeta isik, on tühi.

- artikkel 451 (kohtukulude suurus)

- artikkel 452 (kohtukulude tõendamine)

- artikkel 453 (kohtukulude jaotus)

- artikli 483 lõiked 1, 3 ja 4 (Hagi ese ja eesmärk. Kohtualluvus)

- artikli 488 lõike 1 punktid 5 ja 8 (tühistamise alused)
- artikkel 491 (vastuapellatsioonkaebus ja vastuapellatsioonkaebus muu isiku vastu kui põhikohtuasja kaebaja – „*recursul provocat*“) koostoimes artiklis 472 sätestatuga (vastuapellatsioonkaebus)
- artikli 634 lõike 1 punkt 5 ja lõige 2 (jõustunud kohtulahendid)

Halduskohtumenetluse seadustik nr 554/2004 (*Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004*)

- artikli 1 lõiked 1 ja 2:

„(1) Igaüks, kes leiab, et avaliku võimu kandja on rikkunud tema õigusi või legitiimseid huve haldusakti tõttu või taotluse seaduses selleks ettenähtud tähtaja jooksul läbi vaatamata jätmise tõttu, võib pöörduda pädevasse halduskohtusse nõudes, et see akt tühistataks, et tema väidetavat õigust või legitiimset huvi tunnustataks ja et talle tekitatud kahju hüvitataks. Legitiimne huvi võib olla nii era- kui ka avalik huvi.

(2) Isik, kelle mõnd legitiimset õigust või huvi on kahjustatud mõnele teisele õigussubjektile adresseeritud halduse üksikaktiga, võib pöörduda halduskohtusse.“

- artikli 2 lõike 1 punktid p, r) ja s):

„(1) Käesolevas seaduses on järgmisi mõisteid ja väljendeid kasutatud alljärgnevas tähenduses:

p) legitiimne erahuvi – võimalus nõuda teatavat käitumist, pidades silmas tulevase ja ootuspärase, ettenähtud subjektiivse õiguse maksmapanekut;

r) legitiimne avalik huvi – õigussüsteemi ja põhiseadusliku demokraatiaga seotud huvid, kodanike põhiõiguste, -vabaduste ja -kohustuste tagamine, ühiskonna vajaduste rahuldamine, avaliku võimu volituste täitmine;

s) huvitatud ühiskondlikud ühendused - valitsusvälised struktuurid, ametiühingud, ühendused, sihtasutused jms, mille eesmärk on kaitsta kas erinevate kodanike kategooriate õigusi või sõltuvalt olukorrast – avalike haldusteenuste tõrgeteta toimimist.“

- artikli 8 lõige 11:

„(11) Füüsilised isikud ja eraõiguslikud juriidilised isikud võivad esitada hagi legitiimse avaliku huvi kaitseks üksnes teise võimalusena, kui legitiimse avaliku huvi kahjustamine on loogiliselt seotud subjektiivse õiguse või legitiimse erahuvi rikkumisega.“

Seadus nr 51/1995 advokaadi kutsealal tegutsemise kohta (*Legea nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat*), uuesti avaldatud tekst:

– artikli 5 lõige 5:

„Tsiivilõiguslik kutseühendus koosneb kahest või enamast advokaadist, kes on püsiliikmed. Tsiivilõiguslikus kutseühenduses võivad oma kutsealal tegutseda ka sellega koostööd tegevad advokaadid või töösuhtes olevad advokaadid. Tsiivilõiguslik kutseühendus ja advokaadid, kes selles tegutsevad, ei või anda õigusabi isikutele, kel on üksteisele vastanduvad huvid.“

*Statutul profesiei de avocat din 3 decembrie 2011* (Advokaadi kutsestaatust reguleeriv statuut, 3. detsember 2011), mille on vastu võtnud Uniunea Națională a Barourilor din România (Rumeenia advokaatide ühenduste rahvuslik liit) (*Monitorul Oficial al României*, nr 898, 3.12.2011), edaspidi „statuut“.

- artikli 196 lõige (3):

„(3) Kutsetegevusest tulenevate vaidluste puhul võib tsiivilõiguslik kutseühendus osaleda kohtumenetluses hageja või kostja, kaebaja või vastustajana ka siis, kui tal puudub juriidilise isiku staatus.“

*Valitsuse dekreetseadus nr 195/2005 keskkonnakaitse kohta (Ordonanța de urgență a Guvernului [edaspidi „OUG“] nr. 195/2005 privind protecția mediului)*

- artikli 2 punkt 56:

„Käesolevas seaduses kasutatakse järgmisi mõisteid:

56. üldsus – üks või mitu füüsilist või juriidilist isikut riigisiseste õigusaktide või tavade tähenduses, ühendused, organisatsioonid või nende rühmitused.“

- artikli 3 punkt h:

„Selle dekreetseaduse aluseks olevad põhimõtted ja strateegilised elemendid on järgmised:

h) üldsuse teavitamine ja osalemine otsustusprotsessis ning kohtusse pöördumise võimalus keskkonnaasjades.“

- artikli 5 punkt d:

„Riik tunnustab iga inimese õigust „tervislikule ja ökoloogiliselt tasakaalustatud keskkonnale“, tagades selleks järgmist:

d) õigus pöörduda keskkonnaasjades otse või keskkonnakaitseorganisatsioonide kaudu vastavalt vajadusele haldus- ja/või kohtuorganite poole, olenemata sellest, kas kahju tekkimine on tuvastatud või mitte.“

- artikli 20 lõiked (1), (5) ja (6):

„(1) Pädev keskkonnakaitseasutus koos teiste kesk- ja kohaliku tasandi haldusasutustega tagab vajaduse korral teabe, üldsuse osalemise konkreetseid tegevusi käsitlevates otsustes ning kohtusse pöördumise võimaluse kooskõlas seadusega nr 86/2000 ratifitseeritud [Århusi konventsiooni] sätetega.

(5) Üldsuse võimalus kohtusse pöörduda rakendub vastavalt kehtivatele õigusnormidele.

(6) Keskkonnakaitset edendavatel valitsusvälistel organisatsioonidel on õigus keskkonnanäajades kohtusse pöörduda ja neil on kohtumenetluste oõime keskkonnavaidlustes.“

*10. mai 2000. aasta seadus, millega ratifitseeriti Århusis 25. juunil 1998. aastal allkirjastatud keskkonnainfo kättesaadavuse ja keskkonnanäajade otsustamises üldsuse osalemise ning neis asjus kohtu poole pöördumise konventsioon (Legea nr. 86/10 mai 2000 privind ratificarea Convenției privind accesul la informație, participarea publicului la luarea deciziei și accesul la justiție în probleme de mediu, semnată la Aarhus la 25 iunie 1998).*

### **Lühikokkuvõte põhikohtuasja asjaoludest ja menetlusest**

- 1 Kaebuses, mille kaebaja esitas esimese astme kohtule – Tribunalul Clujile (Cluji esimese astme kohus) – järgmiste avalik-õiguslike juriidiliste isikute peale: Consiliul Local al Comunei Pojorâta (Pojorâta vallavalitsus, Rumeenia) (Suceava piirkond, Romania), Consiliul Județean Suceava (Suceava piirkonnavalitsus), Președintele Consiliului Județean Suceava (Suceava piirkonnavalitsuse esimees) ning Agenția pentru Protecția Mediului Bacău (Bacău keskkonnakaitseamet, Rumeenia) palus ta: (i) tühistada Consiliul Local Pojorâta 16. septembri 2009. aasta otsus, millega kiideti heaks Pojorâta prügila (edaspidi „prügila“) üldplaneering; (ii) osaliselt tühistada 3. oktoobri 2012. aasta ehitusluba nr 39, mille oli väljastanud Președintele Consiliului Județean Suceava, üksnes selles osas, mis puudutas selle prügila ehitustööde luba, mille saaja oli Consiliul Județean Suceava, ning (iii) lammutada 3. oktoobri 2012. aasta ehitusloa nr 39 alusel ehitatud prügila.
- 2 Seal kinnitas kaebaja, kes on tsiviilõiguslik advokaatide kutseühendus, et haldus- ja kohtulike meetmete võtmise subjektiivsed alused seisnesid „olulises mõjus“, mida prügila avaldas kolmele selle ühenduse moodustavale advokaadile, nimelt nende „tugevas hämmastuses, jahmatuses, vihas ja meelepahas selle projekti toimumise üle“, samas kui vaidlustatud haldusaktide õigusvastasuse kohta on sama ühendus esitanud erinevaid faktilisi ja õiguslikke väiteid.
- 3 Vastustajad väidavad sisulises osas, et jäätmealdus on Rumeenias keskkonnakaitse alal keskne probleem ning et Suceava piirkond on jäätmete prügilasse kogumise osas kriitilises seisus. Lisaks ehitati prügila kõiki riigisiseseid ja liidu taseme tehnilisi nõudeid järgides, sh kooskõlas jäätmeküsimust käsitleva direktiiviga 1999/31/EÜ prügilate kohta.

- 4 Eelotsuse küsimuste seisukohast on väga olulised vastuväited, millele vastustajad tuginevad, sh: (i) kaebaja kohtumenetlusteovõime puudumine ning (ii) kaebajal õiguse esitada kaebus ning põhjendatud huvi puudumine.
- 5 Esimese vastuväite põhjendamiseks kinnitasid vastustajad, et kooskõlas OUG nr 195/2005 artikli 5 punktiga d saavad kaebusi, mis puudutavad õigust tervislikule keskkonnale, esitada füüsilised isikud või valitsusvälised organisatsioonid, mis on loodud keskkonnakaitse eesmärgiga. Kaebaja, advokaatide tsiviilõiguslik ühendus, ei ole aga juriidiline isik ja seda ei moodustatud keskkonnakaitse eesmärgil. Kuigi tsiviilkohtumenetluse seadustik lubab äriühingutel või muudel juriidilise isiku staatusega ühendustel kohtusse pöörduda, võimaldab statuudi artikli 196 lõige 3 seda ainult kutsealase tegevuse käigus tekkinud vaidluste puhul, millega ei ole kõnesoleval juhtumil tegemist.
- 6 Teise vastuväite põhjendamiseks väitsid vastustajad, et kaebaja ei tugine subjektiivsele õigusele ega legitiimsele erahuvile, mida haldusaktid, mille tühistamist ta taotleb, oleksid kahjustanud.
- 7 Tribunalul Cluj (Cluji esimese astme kohus) lükkas esitatud vastuväiteid analüüsides tagasi hageja kohtumenetlusteovõime puudumisega seotud vastuväite. See kohus leidis ühelt poolt, et kuna seaduse nr 51/1995 artikkel 5 tunnustab kaebajat kutseühendusena, andes talle võimaluse teha enda nimel teatud arvu õigustoiminguid ning võimaldab tal omada advokaadi tegevuseks vajalikku vara, annab see talle õigusvõime ja spetsiifilise teovõime kooskõlas eesmärkidega, milleks ta on loodud. See täidaks tsiviilseadustiku artiklites 187 ja 188 sätestatud tingimused, et teda saaks pidada õigusvõimeliseks, st sõltumatuks organisatsiooniks, millel oma vara ja mis on mõeldud konkreetse õiguspärase ja moraalse eesmärgi saavutamiseks kooskõlas avaliku huviga.
- 8 Seevastu nõustus Tribunalul Cluj teise vastuväitega, leides pärast seda, kui oli analüüsinud mõisteid „kahjustatud isik“ ja „avalik huvi“, et avalikule huvile saab kaebuses tugineda üksnes teise võimalusena, kui legitiimse avaliku huvi kahjustamine tuleneb loogiliselt subjektiivse õiguse või legitiimse erahuvi kahjustamisest. Kuigi riigisisestes õigusaktides on ette nähtud keskkonnaasjades kohtusse pöördumise õigus, tuleks selles kontekstis vahet teha keskkonnakaitse valdkonnas tegutsevatel valitsusvälistel organisatsioonidel ja muudel isikutel.
- 9 Lähtudes tõdemusest, et liidu keskkonnaõigus ei kehtesta igale isikule üldist õigust tervislikule ja puutumatule keskkonnale, ning „asjast huvitatud üldsuse“ määratlusest konventsioonis, märgib Tribunalul Cluj, et ei Århusi konventsiooni artikli 9 lõige 2 ega liidu teise õiguse sätted ei taga üldsuse liikmetele õiguskaitse tingimusteta kättesaadavust, kuna need sätted võimaldavad konventsiooniosalistel ja liidu liikmesriikidel kehtestada teatavaid tingimusi, mis välistab üldise kaebeõiguse keskkonnaasjades kõigile isikutele.
- 10 Samas ei ole kaebaja, kes esitas oma kaebuse selliselt, nagu oleks tegemist objektiivse kohtuvaidlusega – st püüdes kaitsta avalikku huvi – tõendanud, et

rikutud on mõnd õigust või õigustatud huvi ja seega ei ole tal õigust kaebust esitada.

- 11 Nii vastustaja kui ka Consiliul Județean Suceava vaidlustasid selle kohtuotsuse Curtea de Apel Cluj (Cluji apellatsioonikohus, Rumeenia).
- 12 Apellant väitis oma apellatsioonkaebuses, et otsus kaebeõiguse ja põhjendatud huvi puudumise kohta on tehtud materiaalsoiguse norme rikkudes või vääralt kohaldades. Ühest küljest ei olnud selle vaidluse näol tegemist klassikalise halduskohtuvaidlusega, vaid see puudutas keskkonnakaitse valdkonda, mille suhtes kehtivad erinormid, mille kohaselt on õiguskaitse kättesaadav kõigile ja selle kasutamisel võib tugineda avalikule huvile, ilma et oleks vaja viidata legitiimsele erahuvile. Teisalt väidab apellant, et ta esitas oma kaebuse kui tildsuse liige, vastavalt selle mõiste määratlusele konventsiooni artikli 9 lõikes 3, tõdedes, et sisuline kohtuotsus oli ekslik osas, milles see tugines kaebuse tagasilükkamisel konventsiooni artikli 9 lõikele 2.
- 13 Consiliul Județean Suceava vaidlustas oma apellatsioonkaebuses kohtumenetlusteovõimet käsitleva vastuväite tagasilükkamise põhjusel, et Tribunalul rikkus menetlusnorme, mille mittetäitmine toob kaasa kohtuotsuse tühisuse. Tema arvates on kaebajal üksnes spetsiifiline kohtumenetlusõigusvõime ja –teovõime ning õigus tervislikule keskkonnale ja tervise kaitsele on ainuomased ainult füüsilistele isikutele.
- 14 Curtea de Apel Cluj (Cluji apellatsioonikohus) jättis Consiliul Județean Suceava esitatud apellatsioonkaebuse rahuldamata, rahuldab apellandi esitatud apellatsioonkaebuse ja tühistas edasikaevatud kohtuotsuse ning saatis asja tagasi Tribunalul Clujile.
- 15 Apellatsioonimenetluse käigus esitas Consiliul Județean Suceava Înalta Curte de Casație și Justițiele (Rumeenia kassatsioonikohus) taotluse kohtuasja üleandmiseks, mis rahuldati. Seejärel anti kohtuasi üle eelotsusetaotluse esitanud kohtule, Curtea de Apel Târgu Mureșile (Târgu Mureși apellatsioonikohus, Rumeenia). Curtea de Apel Cluji otsus on automaatselt tühine, kuna üleandmistootlus rahuldati, ja eelotsusetaotluse esitanud kohus jätkas menetlust, et teha sisuline otsus kahe apellatsioonkaebuse kohta.

### **Põhikohtuasja poolte peamised argumendid**

- 16 Nii kaebaja kui ka Consiliul Județean Suceava palusid eelotsusetaotluse esitanud kohtul esitada Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse.

### **Eelotsusetaotluse põhistuse lühikokkuvõte**

- 17 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et halduskohtumenetluse seadustikus sisalduvast üldnormist tuleneb, et seadusandja on valinud subjektiivsel õigusel

põhinevad kohtuvaidlused, s.o vaidlused, kus „kahjustatud isik“ paneb maksma omaenda huvid, mida seadusandja on nimetanud „legitiimseks erahuviks“.

- 18 Keskkonnakaitse valdkonnas näevad konventsiooni üle võtvad riigisisised normid ette sellise võimaluse pöörduda kohtusse, mis on igäihe põhiõiguse tervislikule ja ökoloogiliselt tasakaalus keskkonnale väljendus.
- 19 Selles valdkonnas on riigisisene seadusandja näinud ette objektiivse kohtuvaidluse võimaluse, mis on kohtusse pöördumise õiguse väljendus, aga nende isikute ring, kes põhimõtteliselt võivad vahetult tugineda legitiimsele avalikule huvile, on piiratud valitsusväliste organisatsioonidega, kes edendavad keskkonnakaitset ning kel ei tule seetõttu tõendada, et neil on olemas legitiimne avalik huvi.
- 20 Teisalt on igäihel õigus pöörduda keskkonna valdkonnas, sõltuvalt juhtumist, kas otse või keskkonnakaitseorganisatsioonide kaudu haldus- ja/või kohtuasutuste poole, hoolimata sellest, kas kahju tekkimine on tuvastatud või mitte. Niisuguses olukorras toimib üldsuse võimalus kohtusse pöörduda, mis erineb keskkonnakaitset edendavate valitsusväliste organisatsioonide omast, kooskõlas kehtivate õigusnormidega. Samas, sellest vaatepunktist nõuab halduskohtumenetluse seadustik (Legea contenciosului administrativ), millele viitab OUG nr 195/2005 artikli 20 lõige 5, et põhjendatakse esimese võimalusena legitiimset erahuvi ning seega subjektiivset huvi kohtuvaidluse suhtes, ning alles pärast subjektiivse erahuvi tõendamist võib sellele tugineda, kes ei ole keskkonnakaitset edendav organisatsioon, teise võimalusena samuti tugineda legitiimsele avalikule huvile.
- 21 Vastavalt sisuliselt kohtuasja lahendava kohtu argumentatsioonile ei või kaebaja tugineda põhiosas legitiimsele avalikule huvile, ilma et ta ei peaks näitama ära legitiimset erahuvi; täpsemalt ei kuulu viimane kategooriasse „asjast huvitatud üldsus“, nagu see on defineeritud konventsiooni artikli 9 lõikes 2.
- 22 Kuna Tribunalul Cluj (Cluji esimese astme kohus), nõustudes väidetega õiguse esitada hagi ja põhjendatud huvi puudumise kohta, tugines oma argumentides konventsiooni artikli 9 lõikele 2, siis tuleb eelotsusetaotluse esitanud kohus meelde eristust, mille Euroopa Kohus tegi oma kohtupraktikas, nimelt 14. jaanuari 2021. aasta kohtuotsuses Stichting Varkens in Nood jt (C-826/18, EU:C:2021:7), punktid 44-49 – eristust vastavalt konventsiooni artikli 9 lõikes 2 ja artikli 9 lõikes 3 ette nähtud kohtusse pöördumise õiguse kohta.
- 23 Curtea de Apel Târgu Mureș märgib lisaks, et Tribunalul Cluji (Cluji esimese astme kohus) ees ja apellatsioonikohtus väitis Societatea Civilă Profesională de Avocați AB & CD, et nad esitasid kaebuse nii enda kui ka büroo liikmetest kolme advokaadi nimel.
- 24 Niisuguse kontekstis tuleb esitada esimene küsimus, mis puudutab mõisteid „üldsus“ ja „asjast huvitatud üldsus“, mis on defineeritud konventsiooni artikli 2 punktides 4 ja 5.

- 25 Juhuks, kui Euroopa Kohus vastab jaatavalt mõnele esimese küsimuse aspektidest (esiteks – kas kaebajat saab käsitada „üldsusena“ konventsiooni artikli 2 punkti 4 ja artikli 9 lõike 3 tähenduses, ning teiseks, kas kaebaja saab tugineda oma advokaatidest liikmete, st füüsiliste isikute õigustele ja huvidele), esitab eelotsusetaotluse esitanud kohus teise küsimuse, st kas liidu õigust tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus riigisisene säte, mis seab tsiviilõiguslikust kutseühendusest advokaadibüroo õiguse pöörduda kohtusse sõltuvusse sellest, et kontrollitakse tema enda huvi, või asjaolust, et kaebust esitades soovitakse kaitsta õiguslikku olukorda, mis on otse seotud eesmärgiga, milleks see ühendus loodi.
- 26 Kolmas eelotsuse küsimus puudutab kohtukuluseid keskkonnakaitse valdkonna menetluses.
- 27 Kaebaja on kõigis menetlusstaadiumites märkinud, et riigisisene õigus ei taga mõistlikku ettenähtavust selles osas, kui kindel on kohustus kanda kulusid ja milline on kohtumenetluse kogukulu. Nimelt väidab ta, et soovis kasutada tal konventsiooni artikli 9 lõike 3 järgi olevat õigust kohtusse pöörduda, ilma et ta oleks teadnud või ilma, et tal oleks olnud võimalik ette ennustada nende kulude maksimaalset suurust, mis võidakse temalt välja mõista.
- 28 Consiliul Județean Suceava on väidetavalt maksnud käesolevas kohtuasjas teda esindama valitud advokaatidele ligikaudu 276 000 Rumeenia leud (umbes 50 000 eurot).
- 29 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib selle kohta, et tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklites 451 ja 453 on esitatud üksikasjalik nimistu sellest, mis võivad olla menetluskulud (riigile tasumisele kuuluvad kohtukulud, advokaatide honorarid, konsultantide tasud, tunnistajatele makstavad summad, jne); millisel menetlusosalisel võidakse kohtukulud välja mõista (kohtuvaidluse kaotanud pool, võitnud poole nõudel); samuti teatavad kriteeriumid, mida kohus võib kasutada advokaaditasude põhjendatult vähendamiseks (kui need on kohtuasja hinda või keerukuse taset või advokaadi tehtud tööd arvestades ilmselgelt ebaproportsionaalsed, võttes arvesse kohtuasja asjaolusid).
- 30 Teisalt on konventsiooni artikli 9 lõikes 4 ette nähtud, et lõigetes 1 ja 3 nimetatud menetlused peavad nägema ette kohased ja tõhusad õiguskaitsevahendid, ning olema „ausad, õiglasel, õigeaegsed ja mitte takistavalt kallid“.
- 31 Eelotsusetaotluse esitanud kohus tõstatab küsimuse, kas eespool viidatud riigisisese õiguse sätted sisaldavad piisavaid kriteeriume, et hinnata kohtuvaidluste suuri kulusid, mis tulenevad keskkonnakaitsenormide eiramisest ning mis võivad olla takistava toimega selles mõttes, et heidutavad eraõiguslikku isikut selles valdkonnas kohtusse pöördumast ning, kas sellises kontekstis tuleks võtta arvesse erisätteid ja –kriteeriume.
- 32 Curtea de Apel Târgu Mureș viitab direktiivi 2011/92/EL artikli 11 lõiget 4 käsitlevale Euroopa Kohtu praktikale, 15. märtsi 2018. aasta kohtuotsusele North East Pylon Pressure Campaigning e Sheehy (C-470/16, EU:C:2018:185, punkt 44 ja

resolutsiooni punkt 2), leides, et on vaja välja selgitada, kas see kohtupraktika on kohaldatav konventsiooni artikli 9 lõike 4 suhtes.

- 33 Eelotsusetaotluse esitanud kohus palub Euroopa Kohtul teha kohtuotsus kodukorra artikli 105 alusel, põhjendades oma taotlust asjaoluga, et vaidlus on liikmesriigi kohtutes pooleli olnud alates 3. oktoobrist 2018.

TÖÖDOKUMENT